

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรมสรรพากรเป็นกลุ่มภารกิจด้านรายได้ และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บรายได้ ภาษีอากรได้มากที่สุดของกระทรวงการคลัง เพื่อมาใช้จ่ายในการบริหารประเทศและเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์สำคัญทางเศรษฐกิจด้านต่าง ๆ โดยมีหน้าที่หลักดังนี้

- จัดเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ตามประมวลรัษฎากร คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และรายได้อื่น ๆ

- ตรวจสอบภาษีอากร โดยมุ่งหมายที่จะประเมิน และจัดเก็บภาษีอากรในรายได้ ไม่ชำระภาษีอากรให้ครบถ้วนถูกต้อง เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีและเพิ่มความสนใจ ในการเสียภาษีรวมทั้งการเร่งรัดหนี้ภาษีอากรค้าง เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากร นับตั้งแต่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ ทางเศรษฐกิจ ปี 2540 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีอากรและ มีข้อจำกัดในหลายด้าน กล่าวคือ ด้านกรมสรรพากร ต้องยึดหลักความเป็นธรรม ทัวถึง ขณะเดียวกันต้องช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กัน โดยมีมาตรการภาษี เช่น ลดอัตราภาษี บางประเภท เพื่อกระตุ้นการลงทุน การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและการรักษาเสถียรภาพ ทางเศรษฐกิจ และต้องจัดเก็บภาษีให้ได้ตามประมาณการจัดเก็บภาษีอากรที่ได้รับมอบหมาย แต่ประชาชนส่วนใหญ่มีอำนาจซื้อลดลงทำให้ความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีลดลง มีการเลิกประกอบกิจการและออกนอกระบบหรือออกจากฐานการจัดเก็บภาษีมากขึ้น ซึ่งตาม ตารางที่ 1.1 กรมสรรพากรมีผลการจัดเก็บภาษีอากรของปีงบประมาณ 2539 - 2541 ต่ำกว่า ประมาณการ ปีงบประมาณ 2542 - 2547 จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ โดยลดเป้าหมายการจัดเก็บ ภาษีจากปีงบประมาณ 2540 และเพิ่มประมาณการขึ้นทุกปีจนใกล้เคียงปีงบประมาณ 2540 และ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง เป็นหน่วยหนึ่งของกรมสรรพากรมีหน้าที่บริหารจัดการเก็บภาษีอากร

ให้ได้ตามประมาณการ แต่มีปัญหาในการจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการเช่นกันในปีงบประมาณ 2540 - 2544 ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหามาตรการทางภาษีเพื่อช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ แนวทางหลักที่จะทำงานบรรลุภารกิจให้ได้ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บและการให้บริการที่ดีเพื่อเพิ่มความสนใจในการเสียภาษี

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบผลการจัดเก็บกับประมาณการ ของกรมสรรพากรและสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ปีงบประมาณ 2538 - 2547

หน่วย: ล้านบาท

ปีงบประมาณ	กรมสรรพากร			สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง		
	ประมาณการ	จัดเก็บได้	เปรียบเทียบเก็บได้/ประมาณการ(%)	ประมาณการ	จัดเก็บได้	เปรียบเทียบเก็บได้/ประมาณการ(%)
2538	431,550.0	444,145.7	2.92	698.6	723.3	3.53
2539	512,100.0	508,832.4	(0.64)	786.6	964.3	22.55
2540	609,700.0	518,619.9	(14.94)	1,157.0	1,094.5	(5.40)
2541	597,900.0	498,966.2	(16.55)	1,307.0	1,143.5	(12.51)
2542	434,070.0	452,317.6	4.20	1,216.3	1,047.5	(13.88)
2543	443,480.0	461,321.7	4.02	1,084.7	821.1	(24.30)
2544	490,210.0	499,881.8	1.97	887.9	834.3	(6.04)
2545	515,000.0	544,281.0	5.69	908.5	958.1	5.45
2546	538,000.0	627,682.5	16.67	1,013.9	1,108.5	9.33
2547	608,000.0	772,236.4	27.01	1,102.5	1,184.8	7.47

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง (2547)

ถึงแม้แนวโน้มของสถานการณ์การจัดเก็บภาษีของประเทศดีขึ้น แต่เนื่องจากโลกในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงสูง กรมสรรพากรจึงจำเป็นต้องสร้างฐานรายได้ภาษีที่มีความทั่วถึงเป็นธรรมและยั่งยืน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน สร้างระบบภาษีที่สนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนและดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอันทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานทำให้ประชาชนได้รับความสะดวก ตอบสนองต่อความต้องการและเกิดประโยชน์แก่ประชาชน โดยมีระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในการบริหารเป็นความท้าทายที่กรมสรรพากรต้องดำเนินการให้สำเร็จ

ดังนั้น กรมสรรพากรได้ปรับกระบวนการทัศน์เพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง และภารกิจที่เพิ่มมากขึ้นจึงกำหนดยุทธศาสตร์ของกรมสรรพากรในช่วง 5 ปีข้างหน้า(2547-2551) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมสรรพากรขึ้น 3 ยุทธศาสตร์ โดยกำหนดงาน/แผนงาน/โครงการที่ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับชาติ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์กระทรวงการคลัง หลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและยุทธศาสตร์ระดับกลุ่มจังหวัดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1: ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(Information Technology: IT) เป็น
แกนนำผลักดันองค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ 2: ด้านบริการผู้เสียภาษีแบบมีเจ้าภาพเพื่อสร้างความสมัครใจใน
การเสียภาษี

ยุทธศาสตร์ที่ 3: ด้านการสำรวจติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี

จะเห็นได้ว่ากรมสรรพากรได้ให้ความสำคัญด้านการสำรวจติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี จึงกำหนด เป็นยุทธศาสตร์ที่ 3 นำมาใช้ในการปฏิบัติงานโดยการขยายฐานภาษีเพื่อดึงผู้เสียภาษีนอกระบบให้ เข้ามาอยู่ในระบบหรือผู้ประกอบการที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีแต่ยังไม่อยู่ในฐานข้อมูลผู้เสียภาษีของ กรมสรรพากร เพื่อมีการกระจายภาระภาษี มีการจัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึง และเป็นธรรมมากขึ้น หรือผู้ประกอบการที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีและอยู่ในฐานข้อมูลผู้เสียภาษีกรมสรรพากรแต่ไม่ยื่น แบบแสดงรายการภาษี การที่จะนำผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ระบบ และการทำให้ผู้เสียภาษี รายเดิมเสียภาษีให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงนั้น กรมสรรพากรต้องเดินเข้าหาผู้เสียภาษี เพราะภาษี อากร คือ เงินที่รัฐบังคับจัดเก็บจากบุคคล โดยรัฐไม่ผูกพันที่จะจ่ายผลตอบแทน โดยตรงให้แก่ ผู้เสียภาษี จึงทำให้กรมสรรพากรต้องทำงานหนัก ยิ่งหลังเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจการดำเนินการทาง ธุรกิจของผู้ประกอบการหยุดชะงัก และประสบปัญหาด้านสภาพคล่องจนต้องปิดกิจการจำนวนมาก สำหรับรายที่อยู่ในระบบภาษี รัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาโดยมีมาตรการทางภาษีเพื่อสนับสนุน กิจการและกระตุ้นเศรษฐกิจทำให้ผู้ประกอบการรายเดิมดีขึ้น และเกิดธุรกิจของประกอบการ รายใหม่ขึ้น แต่จากพื้นฐานประชาชนของไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายภาษีอากร ไม่เห็นความสำคัญของการเสียภาษีหรือความตระหนักรู้หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการชำระภาษี ให้ถูกต้องครบถ้วน มีการพยายามหลีกเลี่ยง และหลบหลีกการเสียภาษี ซึ่งแสดงถึงการขาดความ สำนึกในหน้าที่ในการเสียภาษีและผู้เสียภาษียังเห็นความไม่เป็นธรรมรวมทั้งในการบริหาร การจัดเก็บที่ยังไม่ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่ของกรมสรรพากร ซึ่งกรมสรรพากรได้มีเป้าหมาย การสำรวจติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีในแผนยุทธศาสตร์ที่ 3 ตามตารางที่ 1.2 ที่มีเป้าหมายในการ เน้นลงพื้นที่เพื่อสำรวจและให้บริการผู้เสียภาษี ตลอดจนรณรงค์และติดตามผู้เสียภาษีที่อยู่ นอกระบบเพิ่มขึ้นทุกปี

ตารางที่ 1.2 เป้าหมายตามยุทธศาสตร์สำรวจติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีของกรมสรรพากร

หน่วย: ราย

กิจกรรมหลัก	ตัวชี้วัด	ปีงบประมาณ					
		2547- 2551	2547	2548	2549	2550	2551
- การลงพื้นที่ - รมรงค์และติดตามผู้เสียภาษีที่อยู่นอกระบบ	จำนวน รายผู้เสีย ภาษีที่ เพิ่มขึ้น	335,000	60,000	65,000	70,000	70,000	70,000

ที่มา: กรมสรรพากร .สำนักแผนภาษี (2547)

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางได้เล็งเห็นความสำคัญ และบทบาทในการเพิ่มศักยภาพการจัดเก็บตามยุทธศาสตร์ของกรมสรรพากร ในระบบงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้การจัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามตารางที่ 1.3 ที่มีผลการจัดเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากปีงบประมาณ 2542 - 2544 การจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางใช้นโยบายติดตามการชำระภาษีแบบขยายฐานภาษีเน้นผู้เสียภาษีในระบบภาษี โดยใช้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีเป็นผู้ดำเนินการและงานสำรวจเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำรวจของสำนักงานสรรพากรอำเภอ ขณะนั้นระบบงานสำรวจยังไม่มีทีมบริหารการสำรวจทำหน้าที่ควบคุม ทำให้งานสำรวจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีปัญหาด้านอัตราค้างชำระ ค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงได้รับจัดสรรไม่พอเพียงและไม่มีค่าตอบแทนการสำรวจ (เบี้ยเลี้ยง) ต่อมาปีงบประมาณ 2545 กรมสรรพากรได้มีการปรับเปลี่ยนการบริหารงานสรรพากรแนวใหม่ จากการตรวจสอบภาษีมาเป็นการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิด จัดตั้งเป็นส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี สำหรับสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง มีส่วนกำกับดูแลผู้เสียภาษี จำนวน 4 ทีมใหญ่และทีมบริหารการสำรวจซึ่งอยู่ในฝ่ายวางแผนและประเมินผล มีหน้าที่ควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานของทีมสำรวจ ทำให้ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ในปีงบประมาณ 2545 สูงกว่าปีงบประมาณ 2544 จำนวน 123.8 ล้านบาท ร้อยละ 14.83 ปีงบประมาณ 2546 สูงกว่าปีงบประมาณ 2545 จำนวน 150.4 ล้านบาท ร้อยละ 15.70 และปีงบประมาณ 2547 สูงกว่าปีงบประมาณ 2546 จำนวน 76.3 ล้านบาท ร้อยละ 6.9 และในปีงบประมาณ 2547 (วันที่ 4 ธันวาคม 2546) กรมสรรพากรแต่งตั้งศูนย์สำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ ให้มีหน้าที่ติดตามและควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติ สนับสนุนข้อมูล

การปฏิบัติงาน ความรู้ทางวิชาการและเทคนิคการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานสำรวจของหน่วยปฏิบัติ โดยนำโปรแกรมระบบสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบมาใช้ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2547 ในสำนักงานสรรพากรภาค 1 - 3 และใช้ทั่วประเทศ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2547 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีทั้งจำนวนรายและเม็ดเงินภาษี

ตารางที่ 1.3 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ประจำปีงบประมาณ 2542 - 2547

หน่วย : ล้านบาท (ร้อยละ)

ประเภทภาษี	จัดเก็บได้ตามปีงบประมาณ					
	2542	2543	2544	2545	2546	2547
1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	475.2 (45.37)	359.2 (43.74)	378.4 (45.36)	402.0 (41.96)	454.1 (40.96)	515.5 (43.51)
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล	147.4 (14.07)	157.4 (19.17)	164.9 (19.77)	196.5 (20.51)	214.6 (19.36)	242.0 (20.42)
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม	375.1 (35.80)	262.6 (31.97)	254.8 (30.54)	318.8 (33.27)	392.9 (35.45)	360.1 (30.39)
4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ	29.1 (2.77)	21.0 (2.56)	13.3 (1.59)	13.6 (1.42)	13.5 (1.22)	25.8 (2.18)
5. อากรแสตมป์	17.4 (1.67)	19.7 (2.40)	21.5 (2.58)	25.8 (2.70)	31.9 (2.87)	40.0 (3.38)
6. รายได้อื่น	3.3 (0.32)	1.2 (0.15)	1.4 (0.17)	1.4 (0.14)	1.5 (0.14)	1.4 (0.12)
รวมทุกประเภทภาษี	1,047.5 (100.00)	821.1 (100.00)	834.3 (100.00)	958.1 (100.00)	1,108.5 (100.00)	1,184.8 (100.00)
เปรียบเทียบการจัดเก็บ ของแต่ละปีจากฐานปีก่อน		- 226.4 (-21.61)	+13.2 (+1.60)	+123.8 (+14.83)	+150.4 (+15.70)	+76.3 (+6.9)

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ดังนั้นการนำผู้ประกอบการที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการเสียภาษีได้เข้ามาอยู่ในระบบภาษีจำนวนมากขึ้นและติดตามธุรกิจในระบบที่ยังเสียภาษีไม่ถูกต้องด้วย โดยเน้นการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและให้บริการผู้เสียภาษีพร้อมมรดกและติดตามผู้เสียภาษีที่อยู่นอกระบบ ซึ่งมีเป้าหมายการทำงานในท้องที่ที่รับผิดชอบ ด้วยอัตรากำลังเจ้าหน้าที่สำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางมีอยู่อย่างจำกัด

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง มีหน่วยจัดเก็บที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 11 พื้นที่สาขา ตามตารางที่ 1.4 ผลจากการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีของปีงบประมาณ 2547 พบว่าสามารถทำการสำรวจได้เกินเป้าหมายที่ตั้งไว้ร้อยละ 147.27 อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาเกี่ยวกับงานสำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขางาวและสาขาแม่พริก ไม่สามารถสำรวจได้ตามเป้าหมาย ในปีงบประมาณ 2547 การสำรวจต่ำกว่าเป้าหมายจำนวน 28 รายและ 3 รายตามลำดับ

ตารางที่ 1.4 ผลการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง
ปีงบประมาณ 2547 หน่วย : ราย

หน่วยงาน	อัตรากำลังที่ปฏิบัติงานสำรวจ	เป้าหมายทั้งปี (ราย)	ผลการสำรวจ (ราย)	สูง(ต่ำ)กว่าเป้าหมาย (ราย)	สูง(ต่ำ) กว่าเป้าหมาย (ร้อยละ)
สส. เมืองลำปาง	4	200	760	560	280.00
สส.เกาะคา	2	80	279	199	248.75
สส.ห้างฉัตร	2	60	119	59	98.34
สส.เถิน	2	60	160	100	166.67
สส.แม่ทะ	2	40	153	113	282.50
สส.แม่เมะ	4	20	114	94	470.00
สส.งาว	2	60	32	(28)	(46.67)
สส.แจ้ห่ม	2	40	113	73	182.50
สส.วังเหนือ	2	20	125	105	525.00
สส.แม่พริก	2 ¹	20	17	(3)	(15.00)
สส.สบปราบ	2	20	57	37	185.00
ทีมบริหารการสำรวจ	6	444	702	258	58.11
รวม	32	1,064	2,631	1,567	147.27

ที่มา: สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง(2547)

¹ หลังครั้งปีงบประมาณเจ้าหน้าที่สำรวจ ย้ายเหลืออัตรากำลัง 1 คน

จากผลการปฏิบัติงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ในภาพรวมดำเนินการได้สูงกว่าเป้าหมายอาจจะสืบเนื่องมาจากการกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานสำรวจที่ต่ำกว่าความเป็นจริง หรือมีผู้ประกอบการในพื้นที่เป้าหมายและรายเป้าหมายที่อยู่นอกระบบจำนวนมาก ดังรายละเอียดข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์ ตามตารางที่ 1.5 พบว่ามีผลการสำรวจสูงกว่าจำนวนผู้จดทะเบียนพาณิชย์ จำนวน 304 ราย จากกรณีดังกล่าวอาจมีผู้ประกอบการในพื้นที่ตามแหล่งธุรกิจประกอบกิจการอยู่นอกระบบภาษีจำนวนหนึ่งที่ไม่ขอจดทะเบียนพาณิชย์ หรือเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ที่ไม่เคยเสียภาษีอากรมาก่อนรวมทั้งผู้ประกอบการรายเก่าที่เจ้าหน้าที่สำรวจติดตามการชำระภาษีให้ถูกต้องเพื่อจะยกระดับการชำระภาษีให้ตรงกับข้อเท็จจริง

ตารางที่ 1.5 เปรียบเทียบข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์กับผลการสำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ปีงบประมาณ 2547

ประเภทจดทะเบียนพาณิชย์	จำนวนผู้ประกอบการจดทะเบียน (ราย)	ผลการสำรวจ (ราย)	เปรียบเทียบการจดทะเบียน / ผลการสำรวจ	
			สูง (ต่ำ) กว่า	ร้อยละ
บุคคลธรรมดา	2,056	2,581	525	25.53
นิติบุคคลตั้งใหม่	271	50 ²	(221)	(81.54)
รวม	2,327 ³	2,631	304	13.06

ที่มา: จากการคำนวณ

แม้ว่าผลการดำเนินการสำรวจของเจ้าหน้าที่สำรวจเมื่อเทียบกับเป้าหมายการสำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง ดำเนินการได้เกินเป้าหมายแต่ในการปฏิบัติงานสำรวจของเจ้าหน้าที่สำรวจอาจพบปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานสำรวจ และยังคงปฏิบัติหน้าที่อื่นภายในสำนักงาน เช่น การรับชำระภาษี การจ่ายคืนภาษี การนำเงินส่งคลัง และการบริการอื่น ๆ ฯลฯ ปัญหาการขาดอัตรากำลังในการปฏิบัติงานหน้าที่โดยตรงของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาทุกสาขา ยกเว้นสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองลำปางที่มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านสำรวจโดยตรง อีกทั้งสภาพพื้นที่แต่ละพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของแหล่งธุรกิจและโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานสำรวจที่ได้ไม่เป็นไปตามแนวทางเดียวกันและยังไม่ครอบคลุมทุกที่ทั่วถึงเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี

² รายที่ติดตามเพราะไม่ยื่นคำร้องขอมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรภายใน 60 วันนับแต่วันที่จดทะเบียนนิติบุคคล

³ จำนวนสุทธิ(จำนวนผู้ประกอบการที่จดทะเบียน 2,596 ราย แต่ผู้ประกอบการที่เลิกกิจการมี จำนวน 269 ราย)

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรตามแนวทางเป้าหมายได้ทั้งภาษีและเพิ่มจำนวนผู้เสียภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง จึงเห็นว่าการศึกษาดังปัญหาและอุปสรรคของการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบในจังหวัดลำปาง มีความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์และเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและติดตามผู้เสียภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระเบียบ วิธีปฏิบัติของกรมสรรพากร สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติและผู้ประกอบการ เพื่อสอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะและโครงสร้างของระบบงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีที่มีผลต่อการสำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง
- 3) เพื่อศึกษาทัศนคติและปัญหาอุปสรรคในการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีจากเจ้าหน้าที่ที่มสำรวจสำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อทราบถึงลักษณะและ โครงสร้างของระบบงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีที่มีผลต่อการสำรวจในการบริหารการจัดเก็บภาษี และผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีของผู้เสียภาษีผู้นอกระบบ รวมทั้งการศึกษาศนคติและปัญหาอุปสรรคการสำรวจและติดตามผู้เสียภาษีทั้งในระบบและนอกระบบภาษีจากเจ้าหน้าที่ที่มสำรวจ พร้อมข้อเสนอแนะนำไปให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและบริหารจัดการจัดเก็บภาษีให้เหมาะสมตามข้อเท็จจริงต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาดังนี้เป็นการศึกษาลักษณะและโครงสร้างของระบบงานสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี เนื่องจากเป็นระบบงานตามนโยบายของกรมสรรพากรที่จัดตั้งขึ้นใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีของผู้ประกอบการที่ถูกสำรวจ ระหว่างปีงบประมาณ 2547 (1 ตุลาคม 2546 - 30 กันยายน 2547) จำนวน 2,631 ราย ซึ่งเป็นผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมาย คือผู้ประกอบการ

ประเภทบุคคลธรรมดา รายใหม่และนิติบุคคลตั้งใหม่ รายเก่าที่ไม่ยื่นแบบหรือยื่นแบบไม่ถูกต้อง รวมทั้ง รายที่มีรายรับถึงเกณฑ์จกภาษีมูลค่าเพิ่มและต้องจดทะเบียนภาษีธุรกิจเฉพาะในพื้นที่ ถ้าปาง โดยจะศึกษาตามข้อมูลทฤษฎีภูมิตามแบบสำรวจ 4 ที่ดำเนินการออกสำรวจแล้วเสร็จและศึกษาด้านทัศนคติ ปัญหาและอุปสรรคในการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบภาษี จากเจ้าหน้าที่ทีมสำรวจของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ถ้าปาง จำนวน 32 คน โดยจะศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถาม

1.5 นิยามศัพท์

ปีงบประมาณ หมายถึง ระยะเวลารอบ 1 ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดปีวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

การสำรวจ หมายถึง การหาผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษี โดยไม่มีข้อมูลแต่ใช้พื้นที่เป้าหมายและรายเป้าหมายเป็นตัวกำหนด ซึ่งเป็นการค้นหาผู้ประกอบการรายใหม่หรือรายที่อยู่นอกระบบภาษีให้เข้าสู่ระบบภาษีอากรและรายที่อยู่ในระบบภาษีแล้วแต่ไม่ยื่นเสียภาษี

ธุรกิจนอกระบบภาษี หมายถึง กิจการที่ประกอบกิจการภายใต้กฎหมายโดยกำหนดให้ผู้ประกอบการที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ มีหน้าที่ในการเสียภาษีอากร แต่ไม่เคยยื่นเสียภาษีในระบบภาษีของกรมสรรพากร

ธุรกิจในระบบภาษี หมายถึง กิจการของผู้ประกอบการที่มีฐานข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีอากรอยู่ในระบบภาษีของกรมสรรพากร

การติดตามธุรกิจนอกระบบ หมายถึง การหาข้อมูลเพื่อค้นหาผู้ต้องสงสัยว่าจะไม่ยื่นเสียภาษีหรือเสียภาษีไม่ถูกต้องแล้วต้องติดตามให้ชำระภาษีให้ถูกต้อง

ทีมสำรวจ หมายถึง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานหน้าทีมงานสำรวจ อย่างน้อย 2 คน อาจปฏิบัติงานประจำ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาหรือสำนักงานสรรพากรพื้นที่ กรณีทีมบริหารการสำรวจแบ่งงานออกเป็นทีมสำรวจด้วยเพื่อออกสำรวจสถานประกอบการ

ทีมบริหารการสำรวจ หมายถึง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับ 7 เป็นหัวหน้าทีมงาน พร้อมเจ้าหน้าที่ร่วมทีมอย่างน้อย 5 คน ปฏิบัติงานประจำ ณ สำนักงานสรรพากรพื้นที่ โดยมีหน้าที่ควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานของทีมสำรวจ

ทีมกำกับดูแล หมายถึง ทีมกำกับดูแลตามแนวปฏิบัติการสรรพากรว่าด้วยการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน

ขอบเขตงานสำรวจ หมายถึง การกำหนดงานสำรวจในปีงบประมาณ เป็นพื้นที่เป้าหมาย รายเป้าหมาย และนิติบุคคลตั้งใหม่ สำหรับการปฏิบัติงาน

นิติบุคคลตั้งใหม่ หมายถึง นิติบุคคลรายใหม่ที่ได้จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด กระทรวงพาณิชย์ แต่มิได้ข้อมีเลขประจำตัวและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

พื้นที่เป้าหมาย หมายถึง พื้นที่ที่เป็นแหล่งการค้าใหม่ หรือเป็นแหล่งการค้าสำคัญ ที่คาดว่าจะมีผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบภาษีซึ่งมีผลทางด้านการจัดเก็บภาษีอากรของท้องถิ่น

รายเป้าหมาย หมายถึง รายที่ทีมบริหารการสำรวจคัดเลือก หรือรายที่ทีมกำกับดูแลขอความร่วมมือในการสำรวจหรือหน่วยงานอื่น ส่งให้ อันเนื่องมาจากมีข้อมูลที่บ่งชี้ถึงความผิดปกติเกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย หรือการชำระภาษี

ผู้ประกอบการรายใหม่ หมายถึง ผู้ประกอบการนิติบุคคลที่จดทะเบียนนิติบุคคล ณ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด กระทรวงพาณิชย์ แต่มิได้ข้อมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากรหรือผู้ประกอบการบุคคลธรรมดา ที่มีหน้าที่ต้องเสียภาษีอากร แต่ยังไม่เสียภาษีและยังไม่มีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร

กลุ่มผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการที่ถูกสำรวจ โดยจำแนกตามผลการสำรวจ และติดตามธุรกิจนอกระบบภาษีออกเป็นกลุ่มผู้ประกอบการอยู่นอกระบบภาษีและกลุ่มผู้ประกอบการอยู่ในระบบภาษี

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax : VAT) เป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่งที่เกิดเก็บจากการขายสินค้าและการให้บริการเป็นส่วนใหญ่ เริ่มใช้บังคับในปี พ.ศ.2535

ภาษีธุรกิจเฉพาะ (Specific Business Tax : SBT) เป็นภาษีทางอ้อมประเภทหนึ่งที่เกิดเก็บจากการบริโภคหรือการบริการเฉพาะอย่าง เริ่มใช้บังคับในปี พ.ศ.2535

สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง หมายถึง สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปางซึ่งเป็นหน่วยจัดเก็บระดับจังหวัดในภาคเหนือตอนบนอยู่ในการควบคุมและบริหารจัดการเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ประกอบด้วยสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา จำนวน 11 แห่ง ดังนี้

- 1) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองลำปาง
- 2) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเกาะคา
- 3) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาห้างฉัตร
- 4) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเถิน
- 5) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่ทะ
- 6) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่เมาะ
- 7) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขางาว
- 8) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแจ้ห่ม

- 9) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาวังเหนือ
- 10) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่พริก
- 11) สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสบปราบ

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองลำปาง หมายถึง หน่วยจัดเก็บระดับอำเภอ
รับผิดชอบในท้องที่อำเภอเมืองลำปาง ซึ่งอยู่ในการควบคุมและบริหารจัดการเก็บภาษีอากรของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาอื่น ๆ หมายถึง หน่วยจัดเก็บระดับอำเภอรับผิดชอบ
ในท้องที่นอกเหนือจากอำเภอเมืองลำปางประกอบด้วยพื้นที่สาขาเกาะคา ห้างฉัตร เถิน แม่ทะ
แม่เกาะ กาว แจ่ม ห้างเหนือ แม่พริก สบปราบ อยู่ในการควบคุมและบริหารจัดการเก็บภาษีอากรของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่ลำปาง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved